

Anna van Leeuwen | Matthijs Bosman nodigt de toeschouwer uit om mee te fantaseren over wat zou kunnen gebeuren: “Ik zie mijn werk als een ontspoorde dagdroom.” Hij maakt ons tot deelgenoot van zijn dagdromen door een ijsberg in de Hofvijver te plaatsen, een anekdote in omloop te brengen of door ons te hypnotiseren. Hierbinnen neemt de kunstenaar zelf steeds andere gedaanten aan: van showmaster, en circusartiest, van manipulator tot perfectionistische kunstenaar.

Signalement: Matthijs Bosman

Narrateur in vele gedaanten

“Ik zie mijn werk
als een ontspoorde
dagdroom.”

Matthijs Bosman (1976) maakte tijdens zijn opleiding aan de Academie voor Beeldende Kunst en Vormgeving (AKV St. Joost) in Den Bosch al werken waarin suggestie, bedrog en fantasie een grote rol spelen. *De Verdwenen Boerderij* (2001) bijvoorbeeld: zeven verlichte ramen op een rij, die vanaf de snelweg gezien de suggestie van een afgelegen boerderij wekken. Door de titel van het werk, leek het licht een echo uit het verleden.

Bosman wist de eerste jaren na de academie nog niet precies te duiden wat zijn rol of bedoeling was als kunstenaar. Tijdens een reis door Zuid- en Centraal-Amerika ontdekte hij in Guatemala een boek met korte verhalen van Ernest Hemingway. Dit boek deed Bosman inzien dat hij zelf verhalenverteller is, een narratieve kunstenaar. Twee jaar later greep hij de kans dit omslagpunt in zijn kunstenaarschap uit te buiten in zijn solotentoonstelling ‘Korte Verhalen’ (2006) in W139 in Amsterdam.

↗ **Matthijs Bosman,**
Scène bij het huis van Izanour,
2006, foto: Henni van Beek,
Courtesy Galerie West

GEESTELIJKE MANIPULATIE

‘Korte Verhalen’ omvatte een aantal installaties die Bosman ‘poëtische replica’s van de werkelijkheid’ noemt. Ze lijken het geraamte te vormen van een mogelijk verhaal, zoals *Scène bij het huis van Izanour*, een soort podium dat doet denken aan een stal, een bed of een veranda. Een ander werk bestond uit slechts een opengescheurde enveloppe onder plexiglas, geadresseerd aan Ann Demeester, de toenmalige directeur van W139. Op het titelbordje op de sokkel staat *In omloop gebrachte anekdote*. Bosman gaf Demeester deze anekdote die zij tijdens de expositie diende te vertellen aan bezoekers. Waar de anekdote zich op dit moment bevindt is een raadsel. Bosman: “Ik heb inmiddels wel een anekdote gehoord die er sterk op lijkt, maar het kan ook dat ik zelf ooit zo aan mijn anekdote ben gekomen, dat weet ik niet zeker.” De *In omloop gebrachte anekdote* doet denken aan de hypnose-sessies waar Bosman als student al aan begonnen is. “Ik stelde mezelf de vraag of je zonder tussenkomst van materiaal bij mensen een bepaalde gedachte kunt oproepen en overbrengen, daarom ben ik me gaan richten op hypnose.” In *Hypnose 001, 002 en 003* (2001, 2006 en 2007) werd een groep mensen in lichte hypnose gebracht, waarna de hypnotiseur een door Bosman geschreven verhaal voorlas. Als de deelnemers uit hun trance waren ‘ontwaakt’ deed Bosman een

← **Matthijs Bosman,**
De Verdwenen Boerderij,
2001, Courtesy Galerie West

‘posthypnotische suggestie’, zoals: “Iedere keer dat je zeelucht ruikt, zul je terugdenken aan het huis waar we zijn geweest.” Er ontstaat zo een collectieve herinnering, waar de dragers zowel bewust als onbewust toegang toe hebben. Ondanks deze vorm van geestelijke manipulatie, gelooft Bosman niet dat de menselijke geest volledig stuurbaar is. Ook je eigen geest niet: “Bepaalde gedachten zijn niet te socialiseren. Ergens diep van binnen sluimeren de meest zijige of juist gruwelijke gedachten. Het zou te ambitieus zijn om steeds op dat niveau te willen opereren, maar ik probeer wel een soort privé-kluisje van gevoelens open te breken.”

ONGEMAKKELIJKE SITUATIE

Ook in ‘Korte Verhalen’ werd de toeschouwer uitgenodigd deel te nemen aan de expositie, niet alleen als anonieme drager van de anekdote. Op een muur werd een *Aftiteling* (2006) geprojecteerd, waarin Bosman iedereen bedankte die een rol had gespeeld bij het tot stand komen van de expositie. De bezoekers konden hun (fictieve) rol in de expositie op papier te zetten en zo groeide de *aftiteling*, tot een film van bijna een half uur lang, honderden namen onder elkaar. Bezoekers lieten zich van hun grappigste, droogste of meest poëtische kant zien. Bosman experimenteert in zijn narratieve werken met de verschillende rollen die hij zelf kan inne-

men als kunstenaar. In sommige werken treedt hij als performer op: realistisch of juist *over-the-top*. Bij de opening van 'Scènes, rekwisieten en andere opties' in Galerie West in Den Haag (2008), een duo-expositie met Harmen de Hoop, liep Bosman gefrustreerd rond. Hij vertelde te pas en te onpas hoe ontvreden hij was met de stuntman die hij had ingehuurd voor de performance *Decor voor incompetent stuntman* (2008). Naarmate de kunstenaar zijn biertjes steeds driftiger achterover sloeg, liep de spanning steeds hoger op en werd de situatie voor alle aanwezigen ongemakkelijk. Tot aan de apotheose: Bosman riep de stuntman en plein public tot de orde, haalde een pistool uit zijn jasje en schoot hem neer; de stuntman viel voorover, door de balustrade van het balkon, dood op de galerievloer. De manipulatie was geslaagd, al werd het Bosman niet door iedereen in dank afgenomen dat hij het publiek voor de gek had gehouden.

MISVERSTANDEN

In *Circus Parsprototo* (2008-2009) nam Bosman een minder realistische rol aan, die van circusartiest. In het Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch bouwde hij een piste, plaatste er de nodige rekwisieten en werkte drie maanden lang aan een show die op 15 februari 2009 werd opgevoerd. Een onemanshow met acrobatiek (spanning en sensatie die in een echt circus niet zou misstaan), performance en wederom een intelligent spel met de verwachtingen van de toeschouwers.

Bosman geeft zijn toeschouwers de ruimte om te dwalen. Vandaar het 'pars pro toto', het fragmentarische. Hij onderschrijft Hemingway's vergelijking, dat een goed verhaal als een ijsberg is: 'The dignity of movement of an iceberg is due to only one-eighth of it being above water.' Vrij naar deze 'ijsberg-theorie' maakte Bosman een gigantische ijsberg van 1.200 kilogram piepschuim, die vorig

jaar in de Hofvijver in Den Haag dreef: 'A good story is like an iceberg...' - Ernest Hemingway(2008). Het was Bosmans fantasie over een ijsberg die iets van de wereld wil zien en zo noodzakelijkerwijs zijn ondergang tegemoet gaat. Door de beladen plek werd de ijsberg ook op verschillende, meer activistische of politieke, manieren geïnterpreteerd, maar dat vindt Bosman niet erg: "Sommige, heel mooie gedachten zijn eigenlijk gebaseerd op misverstanden."

Matthijs Bosman is gevraagd de beursstand van Kunstbeeld op Art Amsterdam te ontwerpen en in te richten. Bosman maakte een installatie, met als titel *Coverstory*, in de vorm van een karakteristieke tijdschriftenkiosk. Hierin flirt hij met de megalomanie en persoonsverheerlijking die ook in de kunstwereld aan de orde van de dag is.

www.matthijsbosman.nl

Art Amsterdam, stand 010

“Ik probeer een soort privé-kluisje van gevoelens open te breken.”

↳ ↓ **Matthijs Bosman,**
Circus Parsprototo, 2009,
foto: Maarten Beckers,
Courtesy Galerie West

→ **Matthijs Bosman,**
'A good story is like an Iceberg...' - Ernest Hemingway,
2008, foto: Studio Gerrit Scheurs,
Courtesy Galerie West

“Sommige, heel mooie gedachten zijn eigenlijk gebaseerd op misverstanden.”